

# Dadansoddiad o'r Ymgysylltiad ar Amcanion Cydraddoldeb Cyngor Gwynedd Ebrill – Awst 2024

## Cyflwyniad

Mae gan Cyngor Gwynedd ddyletswydd i edrych ar ein Amcanion Cydraddoldeb bob pedair blynedd a'u newid os oes angen, yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010.

Wrth benderfynu pa amcanion i'w defnyddio, mae angen i'r cyngor ystyried data am nodweddion cydraddoldeb, Cynlluniau Gweithredu newydd Llywodraeth Cymru a chynlluniau eraill y Cyngor. Ond un o'r pethau pwysicaf oedd y gwaith ymgysylltu i weld beth roedd pobl Gwynedd ei eisiau, fel y pobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau. Mae'r Cyngor wedi cynnal cyfnod estynedig o ymgysylltu yn ystod y gwanwyn a'r haf. Mae'r ymgysylltu yna wedi sicrhau fod llais pobl yn cael ei glywed a'u barn yn cael ei ddefnyddio wrth benderfynu ar yr Amcanion drafft ar gyfer ymgynghori ymhellach arnynt.

Defnyddiwyd amrywiol ddulliau gan gynnwys holiadur mewn amrywiaeth o fformatau a ieithoedd. Derbyniwyd 597 o ymatebion iddo. Mi wnaethom ni hefyd gyfarfod gydag amrywiaeth o grwpiau o bobl â nodweddion gwarchoddedig a mynychu cwpl o ddigwyddiadau, ac mae mwy o wybodaeth am hyn, a'r wybodaeth a gasglwyd, yn Atodiad 1 yn ddogfen yma.

Roedd yr ymgynghoriad yn fyw rhwng 14/04/2023 ac 18/08/2023. Derbyniwyd 597 o ymatebion i'r holiadur hefo 87.9% (N=525) o'r holiaduron wedi'u cwblhau ar-lein ac 12.1% (N=72) wedi'u cwblhau trwy'r panel trigolion.

Er mwyn osgoi dalen wag, ac i roi gwybodaeth i'r rhai oedd yn cymryd rhan, dechreuwyd drwy ofyn 5 cwestiwn penodol am yr Amcanion presennol er mwyn cael gwybod os oeddynt yn meddwl ei bod yn bwysig i ni barhau i weithio ar y meysydd yma. Yna gofynnwyd iddynt ddweud beth arall fyddai'n bwysig i'w gynnwys yn y Cynllun newydd. Yn ychwanegol roedd cwestiwn ar yr iaith Gymraeg a chwestiynau am nodweddion cydraddoldeb yn yr holiadur.

## Rhan 1: Canlyniadau yr holiadur

### *Pwy ymatebodd i'r holiadur?*

Cafwyd 597 o ymatebion i'r holiadur. Roedd 87.9% (N=525) o'r holiaduron wedi'u cwblhau ar-lein ac 12.1% (N=72) wedi'u cwblhau trwy'r panel trigolion. Dyma wybodaeth am yr ymatebwyr yma:

#### Ardal

Fel y gwelir o'r tabl isod mae cynrychiolaeth o bob ardal llesiant.

	Nifer	Canran
Ardal Pen Llŷn	40	6.7
Ardal Porthmadog / Penrynedeudraeth	34	5.7
Bro Ardudwy	41	6.9
Bro Dysynni	38	6.4
Bro Ffestiniog	24	4.0

Bro Lleu / Nantlle	28	4.7
Bro Ogwen	35	5.9
Bro Peris	38	6.4
Dalgylch Bala / Penllyn	9	1.5
Dalgylch Bangor	53	8.9
Dalgylch Caernarfon	29	4.9
Dalgylch Dolgellau	36	6.0
Dalgylch Pwllheli	28	4.7
Tu allan i Wynedd	9	1.5
Heb ateb	124	20.8
Cod post ddim yn gyflawn	31	5.2
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

#### Nodwedd gwarchoddedig: Rhyw

	Nifer	Canran
Dynes / Benyw	263	44.1
Dyn / Gwryw	254	42.5
Gwell gennyf beidio â dweud	38	6.4
Dim ateb	38	6.4
Dwi'n uniaethu mewn ffordd wahanol	4	0.7
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

#### Nodwedd gwarchoddedig: Oedran

	Nifer	Canran
15 oed neu iau	2	0.3
16 – 24 oed	10	1.7
25 – 34 oed	39	6.5
35 – 44 oed	60	10.1
45 – 54 oed	86	14.4
55 – 64 oed	121	20.3
65 – 74 oed	132	22.1
75 – 84 oed	73	12.2
85+ oed	7	1.2
Gwell gennyf beidio â dweud	37	6.2
Dim ateb	30	5.0
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

#### Sut fydddech chi yn disgrifio eich sgiliau yn y Gymraeg?

	Nifer	Canran
Siarad, darllen ac ysgrifennu yn rhugl	202	33.8
Siarad, darllen ac ysgrifennu, ond ddim yn hyderus iawn	69	11.6
Siarad, darllen ac ysgrifennu – wrthi'n dysgu	83	13.9
Siarad, ond ddim yn darllen nac ysgrifennu	25	4.2
Ddim yn gallu siarad na deal Cymraeg	91	15.2

Gwell gennyf beidio â dweud	59	9.9
Arall	95	15.9
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd gwarchoddedig: Hil (Cenedligrwydd neu hunaniaeth genedlaethol)**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Cymreig	258	43.2
Prydeinig	140	23.5
Seisnig	93	15.6
Gwell gennyf beidio â dweud	36	6.0
Arall	32	5.4
Albanaidd	6	1.0
Dim ateb	32	5.4
Gwyddelig o Ogledd Iwerddon	0	0.0
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd gwarchoddedig: Hil (Beth yw eich hil?)**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Gwyn	493	82.6
Gwell gennyf beidio â dweud	44	7.4
Dim ateb	31	5.2
Arall	10	1.7
Asiaidd	8	1.3
Cymysg / sawl grŵp ethnig	8	1.3
Du / Affricanaidd / Caribiaidd	3	0.5
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd gwarchoddedig: Crefydd**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Cristion	255	42.7
Dim crefydd	219	36.7
Gwell gennyf beidio â dweud	49	8.2
Dim ateb	30	5.0
Arall	27	4.5
Mwslim	6	1.0
Bwdhaidd	5	0.8
Hindŵ	2	0.3
Iddewig	2	0.3
Sïc	2	0.3
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd gwarchoddedig: Cyfeiriadedd Rhywiol**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Heterorywiol / Strêt	457	76.5
Gwell gennyf beidio â dweud	60	10.1
Dim ateb	35	5.9
Arall	17	2.8
Deurywiol (Bisexual)	13	2.2
Dynes hoyw / lesbaidd	11	1.8
Dyn hoyw	4	0.7
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd gwarchodeig: Ail-bennu rhywedd (Ydi eich hunaniaeth rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg eich geni? (er enghraifft rydych chi'n drawsrywiol neu trans ayyb) )**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Nac ydi	495	82.9
Gwell gennyf beidio â dweud	47	7.9
Dim ateb	47	7.9
Ydi	8	1.3
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Nodwedd Gwarchoddedig: Anabledd**

Mae Adran 6 (1) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn datgan bod unigolyn yn anabl os:

- Oes gan yr unigolyn hwnnw nam corfforol neu feddyliol, a
- Bod gan y nam effaith andwyol sylweddol a hirdymor ar allu'r unigolyn i gyflawni gweithgareddau arferol o ddydd i ddydd.

**Nodwedd Gwarchoddedig: Anabledd (Gan ddefnyddio'r diffiniad hwn, a ydych chi'n ystyried eich hun yn berson anabl?)**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Nac ydw	387	64.8
Ydw	117	19.6
Gwell gennyf beidio â dweud	59	9.9
Dim ateb	34	5.7
<b>Cyfanswm</b>	<b>59</b>	<b>100.0</b>

## Amcan 1 - Hyfforddiant i staff a Cynghorwyr

Mae'r amcan yn addo "Cryfhau a dyfnhau capasiti ac ymrwymiad staff ac Aelodau Etholedig Cyngor Gwynedd ym maes Cydraddoldeb, trwy sicrhau eu bod yn derbyn yr hyfforddiant cywir."

- **Pwynt gweithredu 1** – Creu rhaglen hyfforddiant cydraddoldeb sy'n addas ar gyfer pob aelod o staff, ac ar gyfer Cynghorwyr, er mwyn iddynt ddeall yn well eu dyletswydd tuag at gydraddoldeb.
- **Pwynt gweithredu 2** – Diweddarau'r wybodaeth sydd ar y mewnwyd i Gyngorwyr gan gynnwys canllawiau hyfforddi a gwybodaeth sy'n berthnasol i'r maes cydraddoldeb.
- **Pwynt gweithredu 3** – Rhoi mwy o wybodaeth am gydraddoldeb mewn hyfforddiant arall, fel yr hyfforddiant Croesawu i'r Cyngor (i staff newydd) a Ffordd Gwynedd (y ffordd mae'r Cyngor yn gweithio).

Erbyn diwedd y cyfnod (diwedd Mawrth 2024) rydym yn ffyddiog y byddwn ni wedi creu rhaglen o hyfforddiant er y bydd mwy i'w wneud. Mae pwyntiau gweithredu 2 a 3 wedi eu gwneud yn barod.

a) Yda chi'n meddwl y dylem ni barhau i gael amcan am roi gwell hyfforddiant i staff a Cynghorwyr?

	Nifer	Canran
Ydw	402	67.3
Ddim yn siŵr	105	17.6
Nac Ydw	71	11.9
Dim ateb	19	3.2
<b>Cyfanwm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

Mae canran uwch o'r ymatebwyr 25 - 34 oed wedi nodi 'ddim yn siŵr' a canran llai ohonynt wedi nodi 'ydw' o gymharu â grwpiau oedran eraill. Nid oes gwahaniaethau mawr mewn barn drwy edrych ar y nodweddion gwarchoddedig eraill.

b) Eglurwch pam yda chi'n dweud hynny

Dadansoddwyd yr ymatebion Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd ym i themâu i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

O'r rhai a nododd 'ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Hyfforddiant yn bwysig ac yn hanfodol i lwyddiant y sefydliad	74	24.6

Mae hyfforddiant yn gwella sgiliau staff pan yn delio ag anghenion y gymuned	63	21.0
Arall	47	15.7
Mae hyfforddiant yn rhoi cymorth i staff ddeall yr angen am amrywiaeth a chynhwysiad	25	8.4
Gall hyfforddiant wella'r gwasanaeth mae pobl yn gael gan y Cyngor	24	7.9
Hyfforddiant yn bwysig i unrhyw sefydliad mewn unrhyw faes	18	6.0
Materion ieithyddol	11	3.7
Hyfforddiant yn ddi-angen ac mae themâu cydraddoldeb yn faes dylai staff fod yn ymwybodol ohono yn barod	11	3.6
Pryder am y gost o hyfforddi staff a chredu dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	7	2.3
Cynghorwyr angen hyfforddiant i allu cynrychioli pawb yn deg	6	2.0
Mae hyfforddiant yn bwysig i adnabod rhwystrau pobl anabl	5	1.7
Mae hyfforddiant yn cryfhau penderfyniadau a pholisïau	8	2.7
Mae hyfforddiant yn bwysig i adnabod rhwystrau materion LHDTC+	1	0.3
<b>Cyfanswm</b>	<b>300</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'ddim yn siŵr', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Mae hyfforddiant yn gwella sgiliau ein staff pan yn delio hefo anghenion y gymuned	14	27.5
Adnabod fod hyfforddiant yn bwysig	6	11.8
Hyfforddiant yn ddi-angen ac mae themâu cydraddoldeb yn faes dylai staff fod yn ymwybodol ohonynt yn barod	7	13.8
Dim yn siŵr	5	9.8
Arall	5	9.8
Gall hyfforddiant wella safon gwasanaethau'r Cyngor	3	5.9
Hyfforddiant yn bwysig ac yn dda i allu mesur llwyddiant y sefydliad	7	13.9
Pryder am y gost o hyfforddi staff a chredu dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	2	3.9
Gall hyfforddiant effeithio penderfyniadau a pholisïau	2	4.0
<b>Cyfanswm</b>	<b>51</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'nac ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Pryder am y gost o hyfforddi staff a chredu dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	11	22.9

Arall	9	18.8
Hyfforddiant yn ddi-angen ac mae themâu cydraddoldeb yn faes dylai staff fod yn ymwybodol ohono yn barod	7	14.6
Adnabod fod hyfforddiant yn gallu bod o fudd ond dal yn anghytuno	5	10.4
Gall hyfforddiant wella sgiliau staff ond dylia pethau eraill gael blaenoriaeth i wella gwasanaethau.	5	10.5
Meddwl fod amcan ar hyfforddiant yn ddi-angen	3	6.3
Meddwl fod angen edrych ar wahanol flaenoriaethau wrth edrych ar bolisiau a phenderfyniadau	4	8.4
Eisiau i'r amcanion edrych ar bethau eraill er mwyn bod yn sefydliad cynhwysol.	3	6.3
Materion ieithyddol	1	2.1
<b>Cyfanswm</b>	<b>48</b>	<b>100.0</b>

## ***Amcan 2 - Casglu barn gwahanol bobl***

Mae'r amcan yn addo "**Gwella'r wybodaeth sydd gennym gan ac am bobl gyda nodweddion gwarchoddedig**"

- **Pwynt gweithredu 1** – Cynnal arolwg cyhoeddus llawn er mwyn adnabod beth yw'r rhwystrau sy'n wynebu pobl Gwynedd sydd â gwahanol nodweddion, a'r hyn y gallwn ei wneud er mwyn ymateb.
- **Pwynt gweithredu 2** – Datblygu mwy o gyswllt gyda grwpiau neu unigolion efo nodweddion sydd wedi eu gwarchod drwy wneud ein Grŵp Craidd Cydraddoldeb yn fwy amrywiol. Grŵp o bobl sydd yn dod o fudiadau sy'n cefnogi neu cynrychioli pobl hefo nodweddion cydraddoldeb ydi'r Grŵp Craidd Cydraddoldeb.
- **Pwynt gweithredu 3** – Gwneud yn siŵr fod ffordd i bawb yn y Cyngor wybod beth mae pobl gyda'r nodweddion gwahanol ei angen. Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth sy'n cael ei gasglu i wella ein gwasanaethau. Byddwn hefyd yn adolygu ein Polisi Mynediad/Cydraddoldeb ar sail sylwadau sydd wedi eu derbyn.



Roedd yn rhaid i ni wneud yr arolwg yn ystod y cyfnod clo. Roedd hynny'n golygu fod hi'n anodd i'w wneud mor llawn ag yr oeddem ni wedi ei obeithio. Rydym ni'n gweithio ar wneud y Grŵp Craidd Cydraddoldeb yn fwy ar hyn o bryd. Mae'r Polisi Cydraddoldeb wedi ei ddiweddarau.

**a) Yda chi'n meddwl y dylem ni barhau i gael amcan am ofyn i bobl sydd â nodweddion gwarchoddedig am eu barn?**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Ydw	366	61.3
Ddim yn siŵr	118	19.8
Nac Ydw	84	14.1
Dim ateb	29	4.9
<b>Cyfanwm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

Mae canran uwch o ferched yn nodi 'ydw' o gymharu ag unrhyw garfan arall. Mae canran uwch o ymatebwyr sydd yn nodi eu bod yn anabl yn nodi 'ydw'. Mae canran uwch o ymatebwyr sy'n nodi eu bod yn ddyn hoyw neu'n ddynes hoyw / lesbaidd yn nodi 'ydw' hefyd.

**b) Eglurwch pam yda chi'n dweud hynny**

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

O'r rhai a nododd 'ydw', y themâu a godwyd oedd:

<b>Thema</b>	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Pwysig i'r gymuned gael cyfle cyfartal i roi eu barn	69	27.9
Pwysig ar gyfer cael dealltwriaeth o amrywiaeth a chynhwysiant	62	15.7
Mae bob amser yn syniad da i wella dealltwriaeth yn ehangach	28	11.2
Angen y wybodaeth i gael gwell dealltwriaeth ac i adnabod llwyddiant y gwasanaethau mae'r cyngor yn darparu ac beth sydd angen newid	26	14.8
Mae'n gwella gwybodaeth staff er mwyn gwella sgiliau a materion polisi, ac i weithio tuag at lwyddiant barhaus	28	12.0
Arall	25	10.8

I adnabod rhwystrau ac anghenion cydraddoldeb y gymuned	11	4.4
Pwysig ar gyfer ein dealltwriaeth o hygyrchedd ac anabledd	7	2.8
Materion ieithyddol	5	2.0
<b>Cyfanswm</b>	<b>249</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'ddim yn siŵr', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Dim yn siŵr	27	54.0
Arall	10	20.0
Pryder dros y gost o ymgysylltu, credu dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	3	6.0
Syniad da i'r cyngor gael gwell dealltwriaeth o farn y gymuned ac i fod yn fwy cynhwysol.	6	12.0
Rhoi cyfle i bawb roi eu barn	2	4.0
Teimlo fod yn Amcan ddi-angen	2	4.0
<b>Cyfanswm</b>	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>

O'r rhai a nododd 'nac ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Teimlo fod yn Amcan ddi-angen a fod blaenoriaethau gwell.	34	59.9
Pryder dros y gost o ymgysylltu a chredu dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	13	22.8
Arall	6	10.5
Materion ieithyddol	2	3.5
Cytuno fod yn bwysig i bobl cael y cyfle i roi barn ond ddim yn teimlo y dylai fod yn amcan	2	3.6
<b>Cyfanswm</b>	<b>57</b>	<b>100.0</b>

### ***Amcan 3 - Gwella ein trefn Asesu Effaith Cydraddoldeb***

Mae'r amcan yn addo “**Adeiladu ar y gwaith sydd wedi ei wneud yn barod i wreiddio Asesiadau Effaith Cydraddoldeb fel arf i sicrhau gwell penderfyniadau**”. Mae Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yn ffordd o wneud yn siŵr fod anghenion pobl hefo gwahanol nodweddion cydraddoldeb yn cael eu hystyried wrth greu neu newid polisiau neu wasanaethau newydd.

- **Pwynt Gweithredu 1** – Creu hyfforddiant ychwanegol ar asesiadau effaith.
- **Pwynt Gweithredu 2** – Rhoi cymorth i Gynghorwyr i sicrhau fod cydraddoldeb yn ganolog wrth wneud penderfyniadau.
- **Pwynt Gweithredu 3** – Rhoi sylw dyledus i anghenion cydraddoldeb pan fydd angen adnabod arbedion neu doriadau.

Bydd yr hyfforddiant wedi ei greu a'i gynnig i aelodau staff perthnasol a Chynghorwyr erbyn diwedd y cyfnod. Rhoddodd y swyddogion cydraddoldeb eu barn ar arbedion.

**a) Yda chi'n meddwl y dylem ni barhau i gael amcan am wella ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb?**

	Nifer	Canran
Ydw	344	57.6
Ddim yn siŵr	137	22.9
Nac Ydw	88	14.7
Dim ateb	28	4.7
<b>Cyfanwm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

Mae canran uwch o ferched yn nodi 'ydw' o gymharu ag unrhyw garfan arall. Mae canran uwch o'r ymatebwyr yn y grŵp oedran 25-34 oed a 35-44 oed yn nodi 'ydw'. Nid oes gwahaniaethau barn mawr rhwng yr ymatebwyr sydd wedi nodi eu bod yn anabl a'r rhai sydd wedi nodi eu bod ddim yn anabl. Mae canran uwch o'r ymatebwyr deurywiol, dyn hoyw, dynes hoyw / lesbaidd yn nodi 'ydw', gyda canran uwch o'r ymatebwyr heterorywiol / strêr yn nodi eu bod ddim yn siŵr.

### b) Eglurwch pam yda chi'n dweud hynny

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

O'r rhai a nododd 'ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Meddwl bod asesiad effaith yn hanfodol am rhesymau amrywiol	42	21.8
Credu fod asesiad yn ffordd da o weld llwyddiant parhaus yn y maes cydraddoldeb	51	26.5
Teimlo ei bod yn syniad da i gael trefn asesiad mewn lle i unrhyw sefydliad a'i fod yn ffordd dda o gael adborth y gymuned	40	19.7
Arall neu ddim yn siŵr	24	12.4
Hanfodol er mwyn bod yn sefydliad cynhwysol sydd yn ystyried amrywiaeth y gymuned	15	7.5
Mae asesiad yn gwella sgiliau staff yn y maes ac felly'n gwella gwasanaethau	7	3.6
Asesiadau yn bwysig i nodweddion cydraddoldeb penodol ac ar gyfer cynhwysiant i bawb.	6	3.1
Materion ieithyddol	4	2.1
Credu eu bod yn bwysig ond dal pryder am y gost	2	1.0
Mae asesiadau yn bwysig i gwestiynu ansawdd	2	1.0

Cyfanswm	193	100.0
----------	-----	-------

O'r rhai a nododd 'ddim yn siŵr', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Dim yn siŵr	29	60.4
Arall	6	12.5
Teimlo fod yr asesiad effaith yn ddi-angen a fod blaenoriaethau gwell	6	12.5
Pryder am y gost a chredu y dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	3	6.3
Gallai fod yn syniad da i fesur llwyddiant ac i wella'n barhaus os yn cael ei wneud yn iawn.	3	6.3
Materion ieithyddol	1	2.1
<b>Cyfanswm</b>	<b>48</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'nac ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Teimlo fod yr asesiad effaith yn rywbeth di-angen, yn ymarfer tic bocs a fod blaenoriaethau gwell	30	50
Pryder am y gost a chredu y dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	14	23.3

Arall	14	23.4
Gallai fod yn syniad da i fesur llwyddiant ac i wella'n barhaus os yn cael ei wneud yn iawn.	2	3.3
<b>Cyfanswm</b>	<b>60</b>	<b>100.0</b>

### **Amcan 4 - Bwlch tâl**

Mae'r bwlch tâl yma'n fesur cydraddoldeb sy'n dangos y gwahaniaeth rhwng enillion cyfartalog merched a dynion. Mae'n wahanol i fesur cyflog cyfartal, sydd yn dangos os ydi merched a dynion yn derbyn yr un cyflog am yr un math o swyddi o fewn sefydliad.

Rydym ni'n addo "**Gweithredu i leihau'r bwlch tâl rhwng y rhywiau ac adnabod unrhyw fwllch tâl ar sail unrhyw nodwedd arall.**"

- **Pwynt Gweithredu 1** – Ceisio cael mwy o staff i lenwi'r holiadur data cydraddoldeb i wella'r wybodaeth sydd gennym. Nid yw'r Cyngor yn gallu gorfodi unrhyw un i'w lenwi.
- **Pwynt Gweithredu 2** – Parhau i gynnal archwiliad blynyddol ar y bwlch cyflog rhwng dynion a merched, a gweithio i ddatblygu'n gallu i gynnal archwiliad ar nodweddion eraill. Yn ogystal, cynnal awdit tâl bob tair blynedd er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i dalu cyflog cyfartal.
- **Pwynt Gweithredu 3** – Parhau gyda prosiect Merched mewn Arweinyddiaeth i hybu'r nifer o ferched sy'n ymgeisio ac yn cyrraedd swyddi arweiniol o fewn y Cyngor trwy adolygu'r amodau a'r amgylchedd gwaith.

Mae'r awdit wedi ei wneud, gan ddangos ein bod yn talu cyflog cyfartal. Mae'r ffigyrau yn dangos fod gan y Cyngor fwllch tâl rhwng merched a dynion, fel y Cynghorau eraill i gyd, er bod y tâl sy'n cael ei roi i ferched a dynion am yr un math o waith yn gyfartal. Mae Merched mewn Arweinyddiaeth yn brosiect ar wahân fydd yn parhau beth bynnag. Mae'r canllawiau yn dweud fod yn rhaid cael amcan sy'n delio a'r bwlch tal.

#### **a) Mae'n rhaid i ni gael amcan am fwllch tâl. Oes gennych chi unrhyw sylwadau am yr amcan yma?**

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

Thema	Nifer	Canran
Credu y dylai merched a dynion cael eu talu'n deg am yr un swydd.	157	40.2

Teimlo fod yr amcan yn un pwysig ac dylai fod yn un o flaenoriaethau'r cyngor.	82	21.0
Pryder am y gost a chredu y dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill gan fod hwn yn rhywbeth sydd yn ddi-angen	47	12.0
Arall	36	9.3
Teimlo fod rhyw y person ddim yn bwysig a dylai'r cyflog adlewyrchu'r swydd yn unig	29	7.5
Na	25	6.4
Ddim yn siŵr	5	1.3
Adnabod fod blwch tal yn bodoli	4	1.0
Materion ieithyddol	3	0.8
Yn bwysig ac yn cyd fynd â nodweddion Cydraddoldeb eraill	3	0.9
<b>Cyfanswm</b>	<b>391</b>	<b>100.0</b>

### ***Amcan 5 - Mwy o amrywiaeth ymysg y bobl sy'n ceisio am swyddi yn y Cyngor***

Rydym wedi addo **“Gweithredu i ddenu amrediad o ymgeiswyr am swyddi er mwyn cynyddu amrywiaeth ein gweithlu”**

- **Pwynt Gweithredu 1** – Defnyddio'r wybodaeth sydd wedi'i gasglu o'r holiadur cydraddoldeb i staff (gweler Amcan 4) a'r ymgysylltu (Amcan 2) er mwyn gweld os oes unrhyw faterion sy'n rhwystro grwpiau penodol o bobl rhag ymgeisio am swyddi.
- **Pwynt Gweithredu 2** – Gweithio ar y cyd gyda chyrff cyhoeddus eraill o fewn ein rhanbarth ar unrhyw rwystrau.
- **Pwynt Gweithredu 3** – Blaenoriaethu gweithio tuag at gyrraedd Lefel 2 y Cynllun 'Hyderus o ran Anabled' er mwyn bod yn 'Gyflogwr Hyderus' ac edrych ar ddod yn Bencampwr Stonewall.

Ryda ni wedi adnabod rhai rhwystrau ac yn gweithio arnyn nhw. Ryda ni'n dal i weithio gyda cyrff cyhoeddus i weld beth allwn ni wneud ar y cyd. Gobeithio y byddwn wedi cyrraedd lefel 2 y Cynllun 'Hyderus o ran Anabledd' erbyn diwedd y cyfnod. Mi wnaethom ni benderfynu ceisio am achrediad gyda Inclusive Employers yn hytrach na Stonewall, er mwyn edrych ar yr holl nodweddion gwarchoddedig.

**a) Yda chi'n meddwl y dylem ni barhau i gael amcan am wella amrywiaeth y bobl sy'n ceisio am swyddi?**

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Ydw	371	62.1
Nac Ydw	108	18.1
Ddim yn siŵr	91	15.2
Dim ateb	27	4.5
<b>Cyfanwm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

Mae canran uwch o ferched yn nodi 'ydw' o gymharu ag unrhyw garfan arall o fewn rhyw. Mae canran uwch o'r ymatebwyr yn y grwpiau oedran 35-44 oed ac 55-64 oed yn nodi 'ydw', tra bod canran uwch o'r ymatebwyr yn grŵp oedran 25-34 oed yn nodi 'nac ydw'. Mae canran ychydig bach yn uwch o'r ymatebwyr sy'n nodi eu bod yn anabl yn nodi 'ydw' na'r rhai sy'n nodi nad ydynt yn anabl. Mae canran uwch o'r ymatebwyr sy'n nodi eu bod yn deurywiol, dyn hoyw, dynes hoyw / lesbaidd yn nodi 'ydw'.

**b) Eglurwch pam yda chi'n dweud hynny**

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

O'r rhai a nododd 'ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Mae'r amcan yma yn bwysig i hybu cynhwysiad ac amrywiaeth	93	37.5
Materion ieithyddol	41	16.5
Syniad da i barhau gyda'r amcan hwn er mwyn parhau i wella	31	12.5
Teimlo ei bod yn syniad da i hybu cyfleoedd cyfartal dylid penodi y person orau am y swydd, beth bynnag eu nodweddion gwarchoddedig	29	11.7
Arall	20	8.1



Mae'n amcan sydd yn bwysig i bobl anabl, er mwyn hybu cyfleodd cyfatal yn y gymuned yma	16	6.4
Mae'n amcan sydd yn bwysig i bobl LHDTC+ i hybu cyfleodd cyfatal yn y gymuned yma	7	2.8
Ffordd dda o gael gwarad ar rhwystrau a gwahaniaethu	5	2.0
Ffordd o wellau gwasanaethau drwy gael gweithlu mwy amrywiol	6	2.4
<b>Cyfanswm</b>	<b>248</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'nac ydw', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Teimlo y dylai'r Cyngor edrych ar sgiliau'r ymgeisydd pan yn recriwtio, a phenodi'r person gorau i'r swydd	50	60.2
Pryder am y gost a chredu y dylai'r arian gael ei wario mewn meysydd eraill	2	2.4
Cytuno ei fod yn dda ar gyfer cael gwared ar rwystrau nodweddion penodol ac hybu cynhwysiant, ond dal yn teimlo na dylai fod yn amcan	7	8.4
Arall	7	8.4
Amcan ddi-angen gan fod discrimineiddio'n bositif yn cael ei wneud yn barod	14	16.9
Materion ieithyddol	3	3.6
<b>Cyfanswm</b>	<b>83</b>	<b>100.0</b>

O'r rhai a nododd 'ddim yn siŵr', y themâu a godwyd oedd:

Thema	Nifer	Canran
Teimlo mai ar sgiliau'r ymgeisydd ddylai'r Cyngor edrych arnynt pan yn recriwtio, a phenodi'r person gorau i'r swydd	13	36.1
Arall	9	25.0
Dim yn siwr	5	13.9
Cytuno ei fod yn dda ar gyfer cael gwared ar rhwystrau nodweddion penodol a hybu cynhwysiant, ond dal yn teimlo na dylai fod yn amcan	6	16.7
Amcan ddi-angen gan fod discrimineiddio'n bositif yn cael ei wneud yn barod	2	5.6
Materion ieithyddol	2	5.6
<b>Cyfanswm</b>	<b>36</b>	<b>100.0</b>

### ***Materion eraill y dylem ni ystyried***

Diolch i chi am roi eich barn ar yr amcanion sydd gennym ni'n barod er mwyn i ni gael gweld beth sy'n bwysig i'w gynnwys yn y Cynllun Cydraddoldeb nesaf.

Oes yna unrhyw beth arall sydd angen ei gynnwys yn 2024-28, yn eich barn chi.

#### **a) Ydych chi'n credu y dylem ystyried cynnwys unrhyw faterion eraill yn ein amcanion newydd?**

Nodwyd bron o hanner yr ymatebwr fod ganddynt ddim barn, gyda bron i traean yn nodi bod angen ystyried cynnwys materion eraill.

	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Dim Barn	275	46.1
Ydw	184	30.8
Nac Ydw	95	15.9
Dim ateb	43	7.2
<b>Cyfanswm</b>	<b>597</b>	<b>100.0</b>

**Os ddwedoch chi ‘ydw’ i’r cwestiwn “Ydych chi’n credu y dylem ystyried cynnwys unrhyw faterion eraill yn ein amcanion newydd?”, beth yw eich awgrym cyntaf? Pam yda chi eisiau cynnwys yr amcan yma?**

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb.

Cafwyd 153 o ymatebion i’r cwestiwn yma. Dengys y tabl isod y themâu a godwyd.

**Beth yw eich awgrym gyntaf?**

Thema	Nifer	Canran
Pryder am wariant y Cyngor ar amcanion cydraddoldeb ac yn credu y dylid gwario ar bethau eraill yn gyfan gwbl.	21	13.8
Sylwadau ymhellach ar materion cyflogau neu recriwtio	8	5.2
Sylwadau ar gynhwysiant ac amrywiaeth ar gyfer nodweddion gwarchoddedig penodol.	32	21.7
Materion eraill tu allan i gydraddoldeb	37	25.2
Sylwadau pellach ar yr angen i wellau gwasanaethau yn gyffredinol	26	17.1
Sylwadau ar sgiliau staff	8	5.2
Materion ieithyddol	21	13.7
<b>Cyfanswm</b>	<b>153</b>	<b>100.0</b>

**Beth yw eich ail awgrym?**

Thema	Nifer	Canran
Arall	24	41.4
Sylwadau ar chynhwysiant ac amrywiaeth ar gyfer nodweddion gwarchoddedig penodol.	16	29.2

Sylwadau ymhellach ar yr angen i wellau gwasanaethau yn gyffredinol	5	8.6
Sylwadau yn pwysleisio pwysigrwydd materion amgylcheddol, a'u rhoi fel blaenoriaeth yn lle materion cydraddoldeb	3	5.2
Angen edrych ar y sefyllfa trafndiaeth i wella'r gwasanaeth hwn	3	5.2
Sylwadau pellach ar faterion cyflogaeth neu recriwtio	2	3.4
Teimlo fod yr ystyriaeth sy'n cael ei roi i faterion cydraddoldeb yn ddi-angen a dylem flaenoriaethu pethau eraill	2	3.4
Materion ieithyddol	2	3.4
<b>Cyfanswm</b>	<b>58</b>	<b>100.0</b>

#### **Beth yw eich trydydd awgrym?**

<b>Thema</b>	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Arall	22	58.4
Pryder dros wariant y Cyngor ar amcanion cydraddoldeb ac yn credu y dylid gwario ar bethau eraill yn gyfan gwbl.	5	12.8
Sylwadau ar gynhwysiant ac amrywiaeth yn gyffredinol	5	12.8
Sylwadau pellach ar syniadau hyfforddiant penodol	4	10.3
Materion ieithyddol	2	5.1
<b>Cyfanswm</b>	<b>39</b>	<b>100.0</b>

Mae'r wybodaeth yma wedi ei ddadansoddi ymhellach yn Atodiad 1.

## ***Effaith ar y Gymraeg***

Oes yna unrhyw faterion y dylem eu hystyried o ran yr iaith Gymraeg? h.y. Newid Effaith unrhyw un o'r amcanion (y rhai rydych chi am eu cadw o'r 5 gwreiddiol, neu'r rhai rydych chi wedi eu hawgrymu o'r newydd) ar y Gymraeg, er mwyn gwneud yn siŵr ein bod yn gwarchod statws y Gymraeg ac yn hybu cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith.

Dadansoddwyd yr ymatebion testun rhydd yma i themâu gan y tîm cydraddoldeb. Dengys y tabl isod y themâu a godwyd.

<b>Thema</b>	<b>Nifer</b>	<b>Canran</b>
Angen defnyddio'r Gymraeg i'w warchod a'i ddatblygu	73	22.9
Galw am wersi am ddim gan y Cyngor a'r gymuned ac i bobl cael y cyfle i ddysgu yn y swydd ac yn gyffredinol	49	15.4
Angen gwneud defnydd gwell o'r ddwy iaith hefo'i gilydd	43	13.5
Arall	34	11.2
Gall gormod o ddefnydd o'r Gymraeg wneud niwed a throi rhai yn erbyn yr iaith	30	9.4
Dim sylw	24	7.5
Pwysleisio pwysigrwydd yr iaith a rhoi pobl Cymraeg a busnesau lleol Cymraeg gyntaf	19	6.0
Potensial i broblemau godi o ran cydraddoldeb a tegwch i bawb, yn enwedig i bobl di-Gymraeg	11	3.4
Materion Tai	6	1.9
Na	5	1.6

Mae defnyddio dwy iaith yn costio gormod	4	1.3
Mae rhoi pwyslais ar yr iaith yn ddi-angen	4	1.3
Angen gweithlu Cymraeg	4	1.3
Amherthnasol	4	1.3
Angen defnyddio llai o Gymraeg	4	1.2
Mae angen ystyried nad ydi pawb yn gallu dysgu'r iaith a'r effaith mae hynny'n gael ar amrywiaeth	4	1.2
<b>Cyfanswm</b>	<b>31</b> <b>9</b>	<b>100.</b> <b>0</b>

## Rhan 2: Cyfarfodydd gyda Grwpiau

Penderfynwyd mai'r ffordd gorau o gyrraedd pobl â nodweddion gwarchoddedig fyddai i fynychu cyfarfodydd y grwpiau perthnasol i sicrhau ein bod yn cael amrywiaeth o bobl hefo profiad bywyd yn ymateb ac yn cyfarfod rhai pobl fyddai ddim yn cymryd rhan fel arall. Fel hyn mae pob ymdrech yn cael i wneud i leihau'r bylchau yn ein gwybodaeth am brofiadau'r gwahanol grwpiau nodweddion cydraddoldeb.

Rhestr o'r grwpiau ymgysylltu:

- Grŵp Hunan-advocaciaeth GACGC
- Pride Gogledd Cymru
- GISDA
- Grŵp Gofalwyr ifanc (8-13)
- Grŵp Gofalwyr ifanc (13-18)
- Unique Transgender Network
- Grŵp Mynediad Arfon
- Galwch acw
- Digwyddiad Boccia ym Mhorthmadog.
- Grŵp Craidd Cydraddoldeb Cyngor Gwynedd

Yn ogystal, derbyniwyd e-bost gan Grŵp Mynediad Arfon, ar ôl iddynt drafod y mater ymhellach.

Defnyddiwyd amrywiaeth o ddulliau oedd yn addas i'r grŵp a'r amgylchiadau gan gynnwys holiadur wedi ei symleiddio, sleidiau, lluniau, sticeri, sgwrs.

Yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd gofynnwyd 5 cwestiwn penodol i ddarganfod y newidiadau byddem eisiau gweld yn y cynllun newydd a beth sydd yn bwysig i ni barhau i weithio arno.

- **Ydi hi dal yn bwysig i roi hyfforddiant i'n staff a'n Cyngorwyr?**

Roedd y grwpiau yn teimlo fod hwn yn bwysig i allu adeiladu dealltwriaeth staff ar faterion cydraddoldeb ac i ddiweddarau pobl ar y termau cywir i ddefnyddio a'r ymarfer gorau i ymwneud â chymuned amrywiol. Dywedodd y gymuned mai drwy amrywiaeth a hyfforddiant rydan yn dysgu gyda'n gilydd beth sy'n bwysig. Mae'n bwysig bod yr amcanion yn canolbwyntio ar bob math o nodweddion ac nid ond un math, i roi cynrychiolaeth teg i bawb, felly bydd angen i'r hyfforddiant adlewyrchu hyn. Dwedwyd fod hyfforddiant yn dysgu pobl sut i barchu ei gilydd ac yn sicrhau fod gweithlu'r Cyngor yn cael y gefnogaeth maent ei angen wrth ddelio hefo materion eang cydraddoldeb. Nodwyd hefyd fod hwn yn fater o ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac yn waith y dylai'r Cyngor fod yn wneud beth bynnag. Trafodwyd angehneion hyfforddiant Cyngorwyr yn ogystal.

- **Ydi hi'n bwysig ein bod yn dal i holi pobl i gael eu barn?**

Roedd y gymuned hefyd yn teimlo fod yr amcan yma yn bwysig i allu sicrhau gwelliant parhaus. Dwedwyd ei bod yn bwysig gofyn barn pobl oherwydd ei fod yn ymarfer da i fod yn gynhwysol a deall y rhwystrau mae rhai carfanau yn eu hwynebu. Dywedodd rhai bod gofyn cwestiynau i grwpiau amrywiol o bobl yn bwysig er mwyn cael ymatebion mwy amrywiol ac yn dangos fod y cyngor yn gwrando ar bobl. Barn grŵp arall oedd fod ymgysylltu yn rhoi gwell cynrychiolaeth i wahanol bobl gan y cyngor. Nododd un grŵp fod gwaith ymgysylltu yn cael ei werthfawrogi'n fawr gan gymunedau LHDTc+ gan ei fod yn dangos fod y cyngor yn barod i ddysgu a gwella.

- **Ydi hi'n bwysig i ni ddal ati i wella ein trefn Asesu Effaith Cydraddoldeb, i wneud yn siŵr fod ein polisïau ni'n deg i bawb?**

Ar ôl esboniad o sut roedd asesiadau effaith yn gweithio, gan nad oedd llawer o'r grwpiau yn gyfarwydd gyda'r drefn, cytunodd y grwpiau fod asesu effaith yn hanfodol i waith y cyngor. Dywedodd un grŵp fod gwerth ei gadw a'i wella a dywedodd grŵp arall fod yn ffordd ddefnyddiol i'r cyngor adnabod annhegwch. Nodwyd hefyd fod hwn yn fater o ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac yn waith y dylai'r Cyngor fod yn ei wneud beth bynnag

- **Ydi hi'n bwysig i ni barhau i weithio i leihau'r bwlch tâl rhwng y rhywiau ac adnabod unrhyw fwlch tâl arall?**

Mewn nifer o grwpiau trafodwyd y gwahaniaeth rhwng bwlch tal a tal teg yn gyntaf. Roedd grwpiau eto, ar y cyfan, yn cytuno fod hyn yn bwysig, ond roedd rhai unigolion o'r farn fod o ddim yn flaenoriaeth oherwydd fod pawb yn cael eu talu yn seiliedig ar ofynion a chyfrifoldebau'r swydd ac ni ddylai materion rhyw ddylanwadu ar hynny. Fodd bynnag, yn gyffredinol roedd pawb yn cytuno dylai merched cael eu talu yn deg a bod gwaith pellach angen cael i'w neud i edrych yn benodol ar y bwlch tal rhwng y rhywiau. Nodwyd hefyd yr angen i edrych ar fylchau tal eraill e.e. o ran anabled.

- **Ydi hi'n bwysig i ni barhau i weithio i gynyddu amrywiaeth ein gweithlu drwy ddenu gwahanol ymgeiswyr?**

Unwaith eto roedd bron pawb yn cytuno fod hwn yn amcan pwysig i sicrhau tewch a chyfleoedd cyfartal. Dywedodd rhai fod rhaid angen meddwl am amrywiaeth yn y gweithle drwy'r amser a bod angen mwy o wahaniaethu positif i ddenu a chadw amrywiaeth yn ein gweithle. Aeth grŵp arall ymlaen i ddweud fod cael amrywiaeth bod amser yn fudd i unrhyw weithle pan mae yn dod at ddelio

gyda phroblemau. Roedd grŵp arall yn meddwl mai dyma'r ffordd gorau i ddod o hyd i, ac i gadw, y staff gorau. Ar y llaw arall roedd rhai yn teimlo y dylid sicrhau fod y pobl gorau yn cael eu dewis i swyddi, beth bynnag eu nodweddion cydraddoldeb.

Ar ôl casglu barn yn benodol am yr amcanion yma, roedd yna siawns i drafod unrhyw faterion eraill roeddent yn credu y dylai'r Cyngor ystyried fel Amcanion ar gyfer 2024-28. Y materion a godwyd yn fwyaf aml oedd:

- **Materion Anabledd**

Roedd teimlad gan y grwpiau fod angen gwell hyfforddiant yn gyffredinol at faterion anabledd a roedd nifer o wahanol feysydd o fewn y maes wedi eu crybwyll. Soniodd un person am hyfforddiant ymwybyddiaeth o awtistiaeth yn gyffredinol ac yn enwedig mewn ysgolion. Roedd un grŵp wedi dweud fod angen mwy o gyfleoedd dysgu Braille a BSL a dealltwriaeth well o niwroamrywiaeth. Cafodd iechyd meddwl ei godi'n aml, gyda sôn am gyd weithio gyda ICAN a sicrhau gwell hyfforddiant iechyd meddwl i staff y cyngor i ddelio hefo straen sy'n gysylltiedig â gwaith. Roedd dementia hefyd wedi cael ei nodi gan un grŵp, oedd yn teimlo fod angen mwy o waith ar godi ymwybyddiaeth o Alzheimers. Tu hwnt i hyfforddiant, roedd yna bethau gweithredol fel ail edrych ar fannau parcio i bobl anabl, trafniadaeth gyhoeddus a mwy o gyfleoedd hamdden. Nodwyd hefyd yr angen i gofio am anabledd fel nodwedd, gan fod peidio gwneud hynny yn gallu peryglu bywydau, a gan fod y Llywodraeth heb greu Cynllun Gweithredu ar y mater.

- **Materion LHDTC+**

Dyweddodd un grŵp fod angen mwy o gynrychiolaeth i bobl traws a gwneud yn siŵr fod yna bolisiau traws yn y gweithle a'u bod nhw'n gyson. Dywedodd grŵp arall fod angen edrych ar bethau gweithredol fel defnydd y toiledau cyhoeddus, a sut fydda'r Cyngor yn gallu bod yn fwy cynhwysol hefo'r cymuned traws yn y mater yma. Dwedwyd fod ni angen ystyried pobl sydd hefo mwy nag un nodwedd warchoddedig gan ddefnyddio'r enghraifft o'r gymuned LHDTC+ , iechyd meddwl ac phobl ifanc. Roedd sefyllfa iechyd meddwl phobl ifanc LHDTC+ yn rywbeth oedd yn cael ei bwysleisio.

- **Data a gwybodaeth**

Roedd rhai grwpiau o'r farn fod angen gwella data a'r defnydd o ddata er mwyn adnabod lle mae broblemau yn bodoli er mwyn rhoi ffocws iddyn. Dywedodd un grŵp y gallai hyn helpu i adnabod patrymau i wellau nifer o agweddau eraill sydd angen mwy o waith, fel yr hyfforddiant sydd ei angen ar bethau penodol.

- **Ysgolion, Plant a Phobl Ifanc**

Roedd materion o amgylch ysgolion, plant a bobl ifanc yn rhywbeth gododd yn aml gan y grwpiau. Roedd rhai grwpiau yn teimlo fod angen gwell hygyrchedd ar gyfer amhariadau corfforol yn yr ysgolion a bod angen creu mwy o lefydd saff i blant sydd gydag anawsterau dysgu neu niwroamrywiaeth. Roedd y grwpiau hefyd yn teimlo fod angen gwneud mwy i blant ysgol tu allan i'r ysgol, fel mwy o lefydd croesi, mwy o weithgareddau i blant ar ôl ysgol ac i ofalwyr ifanc gael tocyn bws am ddim neu yn rhatach. Mwy o sylwadau yn benodol ar gyfer gofalwyr ifanc oedd mwy o amser i fwrdd o'r ysgol neu adael iddynt ddefnyddio ffonau symudol mewn argyfwng yn yr ysgol. Roedd rhai yn teimlo fod plant angen mwy o gefnogaeth un i un i sicrhau ymyrraeth gynnar i rwystrau oedd yn eu wynebu oherwydd eu nodweddion gwarchoddedig cydraddoldeb. Cododd un grŵp yr angen i'r Cyngor fod yn gwneud mwy i leihau pryderon pobl Gwynedd o gwmpas addysg plant ysgol. Gweler hefyd yr hyn ddwedwyd am iechyd meddwl pobl ifanc LHDTC+ uchod.



Roedd rhai o'r materion a godwyd gan y grwpiau uchod yn faterion gweithredol a byddwn yn eu pasio ymlaen i'r gwasanaethau perthnasol.

## Atodiad 1 – Dadansoddiad pellach ar y cwestiwn: Ydych chi'n credu y dylem ystyried cynnwys unrhyw faterion eraill yn ein amcanion newydd?

Mae'r dadansoddiad ar y cwestiwn yma yn Rhan 1 o'r ddogfen yn cael ei wneud ar sail y tri rhan oedd i'r cwestiwn. Mae'r dadansoddiad yma yn dod a'r atebion yn y 3 rhan at eu gilydd ac yn ystyried yr hyn ddwedwyd yn y cwestiwn atodol i bob rhan: "Pam ydych chi'n dweud hynny?". Mae'r wybodaeth isod felly wedi ystyried yr holl sylwadau a wnaed gan y rhai a atebodd Oes i'r cwestiwn uchod. Mae hefyd yn dangos ein ymateb.

### Materion Cydraddoldeb ac Anfantais Economaidd Cymdeithasol

Mater a godwyd	Sylwadau
Cyflogau teg, a thalu cyflog byw	Mae hyn yn cael ei gyfarch yn Amcan 1 lle mae pwyntiau gweithredu am fwlch tâl
Amrywiaeth o fewn cyflogaeth – anabledd (yn arbennig amhariadau clyw, niwroamrywiaeth), mewnfudwyr, pobl di-Gymraeg neu sydd ddim yn rhugl, parchu crefyddau a defodau amrywiol, pobl lleol. Cofio fod angen amrywiaeth ar bob lefel o'r gweithlu. Gweithio tuag at lefel 3 Hyderus o ran Anabledd (a mynd ymhellach na hynny). Rhaglen mentora, a mentora "o chwith" (lle mae aelod o staff â nodwedd cydraddoldeb yn mentora rheolwr). Arbenigwyr cydraddoldeb ar baneli cyfweld. Rhoi ad-borth i ymgeiswyr aflwyddiannus. Gweithredu'n bositif.	Mae hyn yn cael ei gyfarch yn Amcan 1 lle mae pwyntiau gweithredu i wella amrywiaeth o fewn y gweithlu a gweithio tuag at lefel 3 Hyderus o ran Anabledd. Mae'r Cyngor eisoes yn cynnig amrywiaeth o hyfforddiant iaith i staff.
Materion cyflogaeth eraill – gweithio hyblyg a chyfathrebu clir gyda staff	Mae hyn hefyd yn cael ei gyfarch yn Amcan 1
Gwella mynediad at adeiladau, cyfleusterau, gwasanaethau a swyddi ar gyfer pobl anabl gan gofio pobl â dyslecsia ayb, ac ar gyfer pobl sydd ddim yn gyrru. Ymgynghoriad ar fynediad. Codwyd y materion yma am yr ardal yn gyffredinol	Mae hyn yn cael ei gyfarch yn rhannol yn Amcan 1 (gwella amrywiaeth o fewn cyflogaeth – mae pwyntiau gweithredu ar wneud addasiadau a hygyrchedd dogfennau) ac Amcan 3 (pwyntiau gweithredu ar arolwg o hygyrchedd gwasanaethau, hygyrchedd y wefan ac amgueddfeydd). Rydym yn cydnabod fod gan y Cyngor y ddyletswydd i hybu cydraddoldeb yn fwy eang ond credwn fod hi'n well canolbwyntio ar faterion mewnol ar hyn o bryd.
Hygyrchedd cyfathrebu a gwybodaeth, defnydd cywir o derminoleg. Defnyddio ffyrdd gwahanol o gyfathrebu	Mae hyn yn cael ei gyfarch yn Amcan 3 (pwyntiau gweithredu ar arolwg o hygyrchedd gwasanaethau, hygyrchedd y wefan ac amgueddfeydd).
Ymgysylltu gyda grwpiau o bobl â nodweddion gwarchoddedig gwahanol a chefnogi'r grwpiau hynny er mwyn sicrhau llefydd diogel i gyfarfod,	Mae rhan gyntaf hyn yn cael ei gyfarch yn Amcan 2. Mae gan y Cyngor nifer o ffyrdd i gefnogi grwpiau cymunedol yn barod. Rydym yn annog unrhyw fudiad sydd eisiau cyfrannu

<b>Mater a godwyd</b>	<b>Sylwadau</b>
arweiniad a chefnogaeth i'r trydydd sector i wneud y gwaith gyda'r Cyngor.	at yr agenda cydraddoldeb i gysylltu ar <a href="mailto:cydraddoldeb@gwynedd.llyw.cymru">cydraddoldeb@gwynedd.llyw.cymru</a> er mwyn trafod ac efallai dod y rhan o'n Grŵp Craidd Cydraddoldeb.
Materion Tai – diogelwch, mwy o dai cymdeithasol o safon,	Pasio'r wybodaeth ymlaen i'r Adran.
Materion Cymraeg tu allan i gyflogaeth – gwersi Cymraeg am ddim, teimlad fod yr iaith Gymraeg yn arwain at wahaniaethu, angen sicrhau fod cyfarfodydd y Cyngor yn digwydd yn y Gymraeg gyda chyfieithu yn hytrach na throi i'r Saesneg.	Mae rhai o'r materion sydd wedi eu codi yn fater i Bolisi Iaith y Cyngor ac mae'r sylwadau'n cael eu pasio ymlaen i'r gwasanaeth. Mae ariannu gwersi Cymraeg (i'r rhai sydd ddim yn gweithio i'r Cyngor) yn fater i Lywodraeth Cymru ond mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â Menter Iaith Gwynedd i roi cyfleoedd i bobl ymarfer a magu hyder yn yr iaith.
Hyfforddiant i staff – allanoli hyfforddiant, hyfforddiant ail-bennu rhywedd, hyfforddiant ar agweddau gwahanol o gyfathrebu, niwroamrywiaeth, iaith Arwyddion Prydeinig, ymwybyddiaeth amhariad synhwyrol, ym maes cyflogaeth)	Mae'r Cyngor yn defnyddio darparwyr arbenigol i roi hyfforddiant penodol yn barod, ac mae pwynt gweithredu ar hyfforddiant wedi ei gynnwys yn Amcan 3
Hybu dealltwriaeth o gydraddoldeb yn y gymdeithas gyfan	Mae'r rhan fwyaf o staff y Cyngor yn byw yng Ngwynedd felly bydd unrhyw waith sy'n cael ei wneud yn y pwynt gweithredu hyfforddiant yn cyfrannu at hyn. Mae pwynt gweithredu wedi ei gynnwys yn Amcan 1 am fod yn arweinydd yn y maes yma o fewn cyflogaeth.
Dylid cael a gweithredu strategaeth Gwrth-hiliol	Rydym wedi ystyried Cynllun Gweithredu Cymru Gwrth-hiliol Llywodraeth Cymru ac wedi cynnwys materion fel rhan o'r Amcanion drafft
Ystyried twristiaid	Bydd y newidiadau i'n gwefan, ac amgueddfeydd a chelfyddydau (Amcan 3) yn berthnasol i hyn.
Hyfforddiant digidol i'r cyhoedd, yn enwedig pobl sydd wedi ei heithrio	Pasio'r wybodaeth i'r gwasanaeth perthnasol
Trafnidiaeth cyhoeddus – ar gyfer pobl anabl yn benodol, ond er mwyn i bawb allu cyrraedd gwasanaethau, swyddi a chyfleusterau	Mae arolwg o'r system drafnidiaeth cyhoeddus yn digwydd ar hyn o bryd fel rhan o strategaeth arall

<b>Mater a godwyd</b>	<b>Sylwadau</b>
Ystyried anfantais economaidd-gymdeithasol wrth weithredu	Mae'r Cyngor eisoes yn gofyn am ystyriaeth i hyn fel rhan o'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol pan mae polisi neu ffordd o weithio yn cael ei newid neu ei gychwyn
Hybu cydraddoldeb drwy Caffael (sicrhau fod pawb sy'n gwneud gwaith i'r Cyngor yn cydymffurfio â disgwyliadau yn y maes)	Mae gan Cyngor Gwynedd opsiynau cymdeithasol yn ei gontractau
Materion Aelodau – mwy o amrywiaeth oedran ayb o ran Aelodau, cwota o bobl anabl	Mater i'r ymgeiswyr, y pleidiau, ac, yn fwyaf penodol, l'r etholwyr yw pwy sy'n cael eu hethol, ond mae'r Cyngor eisoes yn gweithio i annog mwy o ymgeiswyr amrywiol.
Sicrhau fod ystyriaeth yn cael ei roi i bob nodwedd, a phawb o fewn y nodweddion hynny, i sicrhau cydbwysedd.	Rydym wedi ystyried y nodweddion gwarchoddedig i gyd wrth greu'r Amcanion. Mae cwestiwn am hyn wedi ei roi yn yr holiadur sy'n cyd-fynd a'r ddogfen ymgynghori.
Gwella hygyrchedd yr Amcanion	Mae pob ymgais yn cael ei wneud i wneud yr Amcanion mor hygyrch a phosib. Mae fersiynau hawdd i'r ddarllen yn cael eu creu hefyd.
Atebolrwydd ar y Cynllun, yn rheoliadd ac yn dryloyw	Rydym yn cyhoeddi Adroddiad Blynnyddol yn unol â chanllawiau'r Ddeddf Cydraddoldeb
Gweithredu bob dydd, dim angen am yr arolwg yma, prif-ffrydio cydraddoldeb	Mae'n ofyn statudol i'r Cyngor ail-asesu ei Amcanion bob 4 blynedd a hefyd i gynnwys barn pobl â nodweddion cydraddoldeb wrth wneud hynny. Mae Cabinet y Cyngor wedi adnabod cydraddoldeb fel un o'i flaenoriaethau yn Cynllun y Cyngor.

Rydym wedi hepgor ambell i sylw oedd, yn anffodus, yn gwahaniaethu yn erbyn nodweddion gwarchoddedig gwahanol.

### **Materion Gweithredol**

Roedd nifer o bobl wedi tynnu ein sylw at faterion gweithredol. Byddwn ni'n pasio'r sylwadau yma ymlaen i'r gwasanaethau sy'n delio â'r materion yma. Roedd y rhain yn cynnwys casglu biniau ac ail-gylchu, gwella canol trefi, materion newid hinsawdd a chynladwyedd, Cynllun y Cyngor, torri gwair, cyflogaeth, trethi, parcio, materion strydoedd a lonydd, ail gartrefi, gweithio mewn partneriaeth, materion gwasanaethau gofal, creu swyddi o ansawdd, ymgysylltu yn gyffredinol, hyfforddiant ar anghenion busnesau, ymddygiad Aelodau, addysg, ymddygiad gwrth-gymdeithasol, parthau 20 mya, cyflogau penodol, awyrgylch ardaloedd gwledig, twristiaeth ayb.

Roedd yna hefyd nifer o sylwadau ynglŷn â'r Cyngor yn gyffredinol e.e. dod a pobl i mewn o'r tu allan er mwyn cael syniadau newydd, derbyn syniadau o'r tu allan, gweithio'n effeithiol er mwyn gwneud arbedion ariannol, mwy o graffu, swyddi Cyngor yn Ne Meirionnydd, dyrchafu pobl ar sail haeddiant

nid cysylltiadau, gweithredu mewn ffordd sy'n iawn i bobl Gwynedd nid oherwydd daliadau plaid gwleidyddol, datblygu staff, arweinyddiaeth positif, tryloywder o ran gwariant. Mae'r sylwadau yma hefyd yn cael eu pasio ymlaen i'r swyddogion perthnasol o fewn y Cyngor.

### **Materion tu allan i gylch waith y Cyngor**

Nid ydym yn gyfrifol am rai o'r pethau sydd wedi eu codi yma. Mae'r rhain yn cynnwys materion meddygol a iechyd, ffordd osgoi, rhoi mwy o arian i deuluoedd incwm isel, materion Ynys Môn, materion Parc Cenedlaethol Eryri, stadau tai cymdeithasol, materion busnesau preifat (tra'n derbyn ein dyletswydd i hybu cyfle cyfartal), yr Heddlu, y gwasanaeth sifil (y Llywodraeth), rhwydweithiau ffôn, dŵr ac argaeau, y nifer o Aelodau, maint budd-daliadau, cyrsiau ymwybyddiaeth cyflymder.